Комунальний заклад Сумської обласної ради
«Сумський фаховий медичний коледж»

Циклова комісія освітніх компонентів, що формують
загальні та спеціальні компетентності

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
_____Людмила ЛЯШЕНКО
« 01_ »_вересня_2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
на 2026/2027 навчальний рік

Назва навчальної дисципліни	**Основи охорони праці та безпека життєдіяльності**
Галузь знань	**22 Охорона здоров'я** **I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення**
Спеціальність	**223/I5 Медсестринство** **224/I6 Технології медичної діагностики та лікування** **221/I1 Стоматологія**
Освітньо-професійна програма	**лікувальна справа, сестринська справа, акушерська справа, лабораторна діагностика, стоматологія ортопедична**
Форма навчання	**денна, вечірня**
Освітньо-кваліфікаційний ступінь	**фаховий молодший бакалавр**
Обсяг кредитів ECTS/	**2,0**
Загальна кількість годин	**60**
Розробник:	**Пономаренко Тетяна Олександрівна**

Робочу програму розглянуто та схвалено
на засіданні ЦК ОКЗСК
протокол від 01.09.2026 року № _1_
Голова ЦК _____ Марина КІСІЛЬОВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи охорони праці та безпека життєдіяльності»

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітньо-кваліфікаційний рівень, форма навчання	
Галузь знань	22 Охорона здоров'я / I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність	223/I5 Медсестринство 224/I6 Технології медичної діагностики та лікування 221/I1 Стоматологія
Освітньо-професійна програма	лікувальна справа, сестринська справа, акушерська справа, лабораторна діагностика, стоматологія ортопедична
Освітньо-кваліфікаційний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Форма навчання	денна, вечірня
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	обов'язкова
Обсяг кредитів ECTS	2
Загальна кількість годин:	60
аудиторних	30
СРС	30
Кількість модулів	-
Форма підсумкового контролю	диференційований залік
Найменування показників навчальної дисципліни	
Навч. рік підготовки	2026/2027
Термін вивчення дисципліни (семестр, академічні групи)	I – 4-Мг, 4-Мд, 3-Л II – 4-Ф, 4-Фб, 3-А; 1-М, 1-Мв, 1-Фа, 2-З
Всього (годин)	60
Лекції	10
Практичні заняття	20
Самостійна робота зд. осв	30

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» - освітній компонент, що вивчається у закладах фахової передвищої освіти з метою формування у майбутніх фахівців знань щодо стану і проблем охорони праці в галузі, складових і функціонування системи управління охороною праці, методів і засобів забезпечення безпечних умов виробничого середовища та формування культури безпеки життєдіяльності людини у повсякденному житті та професійній діяльності згідно з чинними законодавчими та нормативно-правовими актами.

Головною метою курсу є теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців щодо:

- реалізації знань основ охорони праці; формування свідомого ставлення до особистої та колективної безпеки;
- здатності діяти у надзвичайних ситуаціях природного, техногенного, соціального та воєнного характеру;
- запобігання виробничому травматизму, професійним захворюванням і ризикам для життя та здоров'я людини.

Завданням дисципліни є вивчення:

- теоретичних основ безпеки життєдіяльності людини;
- класифікації небезпек природного, техногенного, соціального та воєнного характеру;
- ризик-орієнтованого підходу до оцінювання небезпек і загроз;
- принципів захисту населення і територій у надзвичайних ситуаціях;
- організації цивільного захисту та дій персоналу закладів охооргни здоров'я в умовах надзвичайних ситуацій;
- основ надання домедичної допомоги постраждалим у надзвичайних ситуаціях;
- психофізіологічних аспектів поведінки людини в екстремальних умовах;
- культури безпеки як складової професійної компетентності медичного працівника;
- правових та організаційних питань охорони праці як загалом, так і в медичній галузі;
- основ фізіології, гігієни праці і виробничої санітарії в медицині;
- особливостей впливу шкідливих факторів різного походження в роботі медичного працівника;
- комплексу заходів і засобів профілактики впливу негативних виробничих чинників та безпеки праці медичного працівника;
- заходів з електро- та пожежної безпеки в медичній галузі.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі диференційованого заліку.

У результаті вивчення курсу здобувачі освіти повинні знати:

- основні законодавчі акти про охорону праці;
- основні положення щодо організації та навчання з охорони праці;
- порядок обліку та розслідування нещасних випадків на виробництві;
- санітарно-гігієнічні умови праці, принципи їх нормування;
- методи захисту від шкідливих та небезпечних виробничих факторів;
- складові безпечності технологічного процесу, обладнання, технічні та організаційні засоби безпеки праці;
- основні питання електробезпеки;
- поняття пожежної безпеки, показники пожежонебезпеки, особливості процесу горіння, методи та способи пожежогасіння;
- класифікацію надзвичайних ситуацій та їх уражальні фактори;
- принципи організації цивільного захисту населення;
- алгоритми дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- основи домедичної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій;
- основи психологічної безпеки та стресостійкості.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- організовувати розслідування нещасного випадку на виробництві; визначати причини виробничого травматизму;

- визначати вимоги законодавчих і нормативних актів з охорони праці в межах функціональних обов'язків фахівця кваліфікації рівня «фаховий молодший бакалавр»;

- оцінити відповідність санітарно-гігієнічних умов праці нормам, проаналізувати умови праці;

- обґрунтувати методи нормалізації умов праці;

- контролювати дотримання вимог виробничої санітарії;

- провести інструктаж на робочому місці з питань захисту від шкідливих факторів;

- оцінити безпечність технологічного обладнання;

- сформулювати загальні вимоги безпеки до виробничого пристрою;

- вибрати тип захисту та визначити необхідні заходи попередження електротравматизму;

- надати домедичну допомогу постраждалим;

- діяти відповідно до алгоритмів поведінки у надзвичайних ситуаціях;

- оцінити рівень ризику та запропонувати заходи щодо його мінімізації;

- визначити загальні рішення з метою попередження пожежі та ліквідації її наслідків.

Здобувачі освіти бути поінформованими про:

- соціальні та економічні аспекти охорони праці;

- державну політику у сфері охорони праці та цивільного захисту;

- основні нормативно-законодавчі документи щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності;

- сучасні рекомендації щодо забезпечення безпечних умов праці в галузі;

- актуальні ризики та загрози в умовах воєнного стану та їх вплив на професійну діяльність медичних працівників.

3. Передумови вивчення навчальної дисципліни

Ґрунтуються на попередньо вивчених дисциплін: «Анатомія людини», «Фізіологія», «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Основи латинської мови з медичною термінологією», «Мікробіологія», «Основи медичної психології».

Інтегрується з дисциплінами професійного рівня.

4. Методи навчання

На заняттях використовуються: *за характером подачі (викладення) навчального матеріалу*: словесні, наочні, практичні*; за організаційним характером навчання*: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації НПД; методи контролю та самоконтролю у навчанні; *за логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу*: репродуктивні, дослідницькі, проблемні тощо; *методи, що забезпечують первинне засвоєння навчального матеріалу*: інформаційно-розвивальні методи (усний виклад педагога, розповідь, бесіда, робота з підручником); евристичні методи (бесіда, диспут); *дослідницькі методи* (спостереження і систематизація фактів, самостійне вивчення проблеми в науковій літературі, метод генерації ідей); *методи, що забезпечують закріплення і вдосконалення здобутих знань*: вправи (за зразком, варіативні, пробні, тренувальні та ін.); практичні роботи, спрямовані на застосування теоретичних знань на практиці;

- *словесні* (розповідь, пояснення, лекція, бесіда, інструктаж, робота з підручником, навчальна дискусія, диспут); *наочні* (спостереження, демонстрування, ілюстрування); *практичні* (вправа, практична робота, симуляція).

Основними видами занять є лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувачів освіти та консультації. У разі роботи в дистанційному режимі використовується віртуальне навчальне середовище Google Classroom, зокрема платформа електронної комунікації Google Meet або аналогічна, де відбувається і поточна комунікація з викладачем. Вивчення курсу передбачає приєднання кожного студента до навчального середовища Google Classroom. У режимі дистанційного навчання додатково передбачає приєднання кожного студента до Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач освіти має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.

5.1. Компетентності та очікувані результати навчання
(здобуті компетентності)
ОПП «Сестринська справа», «Акушерська справа», «Лікувальна справа»

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати типові спеціалізовані завдання у сфері медичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності	ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем. ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 8 Здатність до міжособистісної взаємодії.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК 1 Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці. СК 2 Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта. СК 3 Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності. СК 4 Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарнопросвітницьку роботу. СК 5 Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційновольовою, когнітивною сферами. СК 6 Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям. СК 7 Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

	СК 8 Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності. СК 9 Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності. СК 10 Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги. СК 12 Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя). СК 13 Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів. СК 14 Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології. СК 15 Здатність до здійснення профілактичних втручань, спрямованих на зменшення інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинацію згідно з календарем профілактичних щеплень та екстрену імунопрофілактику, включаючи її популяризацію.

Програмні результати навчання

Результати навчання	РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації. РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності. РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я. РН 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами. РН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності. РН РН 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта. РН 16. Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань. РН 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

5.2. Компетентності та очікувані результати навчання (здобуті компетентності) ОПП «Лабораторна діагностика»

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі у сфері технологій медичної діагностики та лікування в галузі охорони здоров'я або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів медико-біологічних, фізико-хімічних наук, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК3. Знання та розуміння предметної області професійної діяльності. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК6. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК7. Здійснення безпечної діяльності.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК1. Здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до законодавства та протоколів, рекомендацій щодо безпеки життєдіяльності та охорони праці в галузі. СК12. Здатність розпізнавати основні симптоми невідкладних станів та надавати відповідну медичну допомогу.

Програмні результати навчання

Результати навчання	РН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. РН3. Виконувати підготовку обладнання та реактивів для дослідження при здійсненні професійної діяльності, дотримуючись правил охорони праці та техніки безпеки в галузі. РН7. Дотримуватися вимог санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці та безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки у професійній діяльності. РН17. Надавати першу медичну допомогу пацієнтам, відвідувачам, колегам.

5.3.Компетентності та очікувані результати навчання (здобуті компетентності) ОПП «Стоматологія ортопедична»

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в стоматологічній діяльності або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів, пов’язаних з оцінкою та корекцією стоматологічного статусу пацієнта і може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства,

	техніки і технологій; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та здорового способу життя. ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК 6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК 1. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог санітарно-протиепідемічного режиму, безпеки життєдіяльності й охорони праці в галузі та протипожежної безпеки, регламентованих законодавством України. СК 2. Здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички щодо принципів організації та надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі у випадках невідкладних станів та травм. СК 3. Здатність раціонально організовувати фахову діяльність, здійснювати підготовку робочого місця, контролювати справність обладнання, забезпечувати належне зберігання та використання матеріалів, знаходити виправляти недоліки, пов'язані з упорядкуванням та укомплектуванням робочого місця. СК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності, оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт, здійснювати самоконтроль за обсягом виконаної роботи. СК 5. Здатність до проведення санітарно-освітньої роботи в обсягах відповідно до фахової діяльності, застосовуючи сучасні інтерактивні методи та технології. СК 6. Здатність оцінювати умови праці (освітлення, вентиляція, опалення, рівень шуму); інтерпретувати значення гігієнічного режиму для створення оптимальних умов професійної діяльності. СК 7. Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології. СК 9. Здатність працювати автономно та в колективі стоматологічного закладу, налагоджувати конструктивну роботу з кожним членом команди, застосовувати сучасні засоби комунікації з метою обміну професійним досвідом.

Програмні результати навчання

Результати навчання	РН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, і усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України. РН 4. Вміти надавати першу медичну допомогу на догоспітальному етапі відповідно до клінічних протоколів. РН 5. Упорядковувати робоче місце, контролювати справність обладнання, забезпечувати належне зберігання та використання матеріалів, знаходити та виправляти недоліки стосовно оснащення робочого місця, спираючись на нормативно-правові документи. РН 10. Визначати та оцінювати фактори зовнішнього середовища, які впливають на професійну діяльність у відповідності до вимог нормативно-правових документів.

6. Тематичний план (структура) навчальної дисципліни

Групи	Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Семестровий контроль
4-Мг	60	10	20	30	Диф. залік
4-Мд	60		20	30	Диф. залік
3-Л	60	10	20	30	Диф. залік
1-М	60	10	20	30	Диф. залік
1-Мв	60		20	30	Диф. залік
3-А	60	10	20	30	Диф. залік
2-З	60	10	20	30	Диф. залік
1-Фа	60	10	20	30	Диф. залік
4-Ф	60	10	20	30	Диф. залік
4-Фб	60		20	30	Диф. залік

7. Тематичний план лекцій

№ з/п	Назва тем	К-ть годин
1.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності. Природні загрози та характер проявів їхніх дій на людей, тварин, рослини об’єкти економіки	2
2.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику	2
3.	Правові та організаційні питання охорони праці медичних працівників	2
4.	Гігієнічна характеристика умов праці медичних працівників. Гігієна та охорона праці в закладах охорони здоров’я	2
5.	Нещасні випадки й аварії у закладах охорони здоров’я, їх розслідування. Основи виробничої безпеки медичних працівників	2
	Усього	**10**

8. Тематичний план практичних занять та самостійної роботи

№ з/п	Назва тем	Пр. заняття	Сам. робота
1.	Опанування поняттями природних та техногенних небезпек. Правила поведінки під час прояву цих небезпек.	4	6
2.	Опанування поняттями соціальних небезпек. Правила поведінки під час воєнного стану з метою збереження життя	4	6
3.	Визначення правових та організаційних питань охорони праці медперсоналу в ЗОЗ	4	6
4.	Оцінка результатів визначення факторів виробничого середовища у карті умов праці медичних працівників. Оцінювання гігієнічних умов праці на конкретному місці роботи	4	6
5.	Опанування матеріалу із розслідування нещасних випадків. Оцінювання виробничої безпеки умов праці на конкретному місці роботи	4	6
	Усього	**20**	**30**

10. Зміст програми

Тема 1. **Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Природні загрози та характер проявів їхніх дій**

ЛЕКЦІЯ

1. Основні положення навчальної дисципліни «Основи охорони праці та БЖД».
2. Основні поняття та визначення.
3. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів.
4. Концепція прийнятного (допустимого) ризику.
5. Загальні відомості про природні небезпеки
6. Літосферні небезпеки
7. Гідросферні небезпеки
8. Атмосферні небезпеки
9. Біологічні небезпеки

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Опанування поняттями природних та техногенних небезпек. Правила поведінки під час прояву цих небезпек.

Тема 2. **Небезпеки техногенного характеру. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику**

ЛЕКЦІЯ

1. Види техногенних небезпек. Правила виживання.
2. Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних джерел небезпеки
3. Політичні небезпеки
4. Соціальні конфлікти
5. Заходи та засоби спрямовані на запобігання виникненню конфліктних ситуацій
6. Поняття і різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі
7. Поняття про психоемоційні напруження. Види напружень

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Опанування поняттями соціально-політичних небезпек. Правила поведінки під час воєнного стану з метою збереження життя.

Тема 3. **Правові та організаційні питання охорони праці медичних працівників**

ЛЕКЦІЯ

1. Законодавча й нормативна база України про охорону праці.
2. Основні законодавчі акти про охорону праці.
3. Основні положення Закону України «Про охорону праці».
4. Державне управління охороною праці та організація охорони праці у закладах МОЗ України.
5. Державний нагляд та громадський контроль за охороною праці медичних і фармацевтичних працівників.
6. Навчання та інструктажі з питань охорони праці.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Визначення правових та організаційних питань охорони праці медичного персоналу в закладах охорони здоров'я.

Тема 4. **Гігієнічна характеристика умов праці медичних працівників. Гігієна та охорона праці в закладах охорони здоров'я**

ЛЕКЦІЯ

1. Визначення понять «гігієна праці», «охорона праці», «умови праці», «шкідливий виробничий чинник», «небезпечний виробничий чинник» тощо.
2. Класифікація праці медичних працівників. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників.
3. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я медичних працівників різного профілю.
4. Особливості професійної захворюваності медичних працівників.
5. Поняття про шкідливість, небезпечність, важкість і напруженість праці.
6. Критерії оцінювання шкідливості, небезпечності, важкості і напруженості праці.
7. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт і порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.
8. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови ЗОЗ.
9. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні.
10. Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЗОЗ.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Оцінка результатів визначення факторів виробничого середовища у карті умов праці медичних працівників. Оцінювання гігієнічних умов праці на конкретному місці роботи.

Тема 5. **Нещасні випадки й аварії у закладах охорони здоров'я, їх розслідування та облік. Основи виробничої безпеки медичних працівників**

ЛЕКЦІЯ

1. Основний зміст постанови Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві»
2. Визначення нещасних випадків, пов'язаних і не пов'язаних з трудовими обов'язками (з виробництвом).
3. Визначення гострого і хронічного професійного захворювання (отруєння) та основні причини їх виникнення.
4. Визначення аварії, категорії аварій.
5. Порядок розслідування нещасних випадків, які сталися під час виконання трудових (посадових) обов'язків працівника.
6. Порядок розслідування нещасних випадків, які не пов'язані з виконанням трудових обов'язків.
7. Склад і завдання комісії, що розслідує нещасний випадок, пов'язаний та не пов'язаний з трудовими обов'язками.
8. Види і зміст документів, які складає комісія з розслідування нещасних випадків, пов'язаних і не пов'язаних з трудовими обов'язками.
9. Поняття про спеціальне розслідування нещасних випадків.
10. Державні органи, які займаються розслідуванням нещасних випадків.
11. Встановлення зв'язку захворювання з умовами праці та діагнозом «професійне захворювання».
12. Розслідування аварій на підприємстві (в установі).

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ

Опанування матеріалу із розслідування нещасних випадків. Основи виробничої безпеки медичних працівників.

11. Критерії поточного оцінювання знань здобувачів освіти

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті за результатами виконання завдань практичного заняття. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу), тестового контролю та підготовки інформаційного проєкту.

Оцінка «відмінно» ставиться, коли здобувач освіти виявляє глибокі і міцні знання навчального матеріалу в обсязі робочої програми дисципліни, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію. Використовує набуті знання і вміння для прийняття рішень у стандартних і нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, відстоює власну позицію щодо питань, які розглядаються. Здобувач освіти добре знайомий із основною, а також додатковою літературою з навчальної дисципліни. Володіє уміннями та компетенціями - загальними та фаховими, передбаченими освітньо-професійною програмою. Здатний демонструвати практичні навички та вміння розв'язувати різнорівневі завдання професійної діяльності. При виконанні практичних навичок повністю і без помилок виконує всі етапи алгоритму дій в повному обсязі, застосовує навички спілкування з пацієнтом на всіх етапах алгоритму, володіння навичками з охорони праці та інфекційної безпеки. Уміє оцінювати емоційний стан та соціальну поведінку. При тестовому контролі дає правильні відповіді на 90 - 100% від загальної кількості тестових завдань.

Оцінка «добре» ставиться, якщо здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу. Вміє застосовувати набуті знання та вміння для розв'язання практичних завдань, але допускає окремі неточності. У відповіді простежується порушення принципу систематичності і логічності викладу навчального матеріалу. Самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною. Здобувач виявляє ґрунтовне знання основної бібліографії, однак лише поверхово орієнтується у допоміжній літературі. При виконанні практичних навичок може допускати помилки в підготовчому етапі. Алгоритми дій виконуються у правильній послідовності. Допущені помилки не впливають на кінцевий результат процедури та стан здоров'я. При тестовому контролі дає правильні відповіді на 75 - 89% від загальної кількості тестових завдань.

Оцінка «задовільно» ставиться, якщо здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача. У своїх міркуваннях спирається на повторення думок викладача або автора, не вміє навести власні приклади, не може відповісти на додаткові запитання. Відповіді не відображають самостійного розуміння теми. Не завжди робить правильні логічні висновки й узагальнення. Намагається оволодіти уміннями та компетенціями - загальними та фаховими, передбаченими освітньо-професійною програмою. Недостатньо володіє навичками з охорони праці, інфекційної безпеки, знаннями нормативної бази в галузі охорони здоров'я і фармації. Здатний виконувати практичні навички й уміння типових завдань діяльності, відповідно до теми. При виконанні практичних навичок досягає бажаного результату, але може порушувати послідовність виконання процедур, не може чітко вказати покази і протипоказання для здійснення процедури, не чітко виконуються підготовчий і завершальний етапи алгоритму практичної навички. При тестовому контролі дає правильні відповіді на 55 - 74 % від загальної кількості тестових завдань.

Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну його частину. Він спроможний висвітлити лише окремі питання, не вміючи їх аргументувати чи пояснити. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни відсутня. Його участь у освітньому процесі є пасивною, відповіді в більшості є неправильними або дуже поверховими, не здатний відтворювати практичні навички або допускає помилки, які завдають шкоди здоров'ю пацієнта. При тестовому контролі дає правильні відповіді менше ніж на 55 % від загальної кількості тестових завдань.

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання, здійснюється у формі диференційованого заліку. Дифзалік оцінюється за середнім арифметичним поточних оцінок за усі практичні заняття. Підсумковий семестровий контроль оцінюється: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Перелік питань з дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності»

1. Основні положення навчальної дисципліни «Основи охорони праці та БЖД».
2. Основні поняття та визначення.
3. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів.
4. Концепція прийнятного (допустимого) ризику.
5. Загальні відомості про природні небезпеки
6. Літосферні небезпеки
7. Гідросферні небезпеки
8. Атмосферні небезпеки
9. Біологічні небезпеки
10. Види техногенних небезпек. Правила виживання.
11. Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних джерел небезпеки
12. Політичні небезпеки
13. Соціальні конфлікти
14. Заходи та засоби спрямовані на запобігання виникненню конфліктних ситуацій
15. Поняття і різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі
16. Поняття про психоемоційні напруження. Види напружень
17. Законодавча й нормативна база України про охорону праці.
18. Основні законодавчі акти про охорону праці.
19. Основні положення Закону України «Про охорону праці».
20. Державне управління охороною праці та організація охорони праці у закладах МОЗ України.
21. Державний нагляд та громадський контроль за охороною праці медичних і фармацевтичних працівників.
22. Навчання та інструктажі з питань охорони праці.
23. Визначення понять «гігієна праці», «охорона праці», «умови праці», «шкідливий виробничий чинник», «небезпечний виробничий чинник» тощо.
24. Класифікація праці медичних працівників. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників.
25. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я медичних працівників різного профілю.
26. Особливості професійної захворюваності медичних працівників.
27. Поняття про шкідливість, небезпечність, важкість і напруженість праці.
28. Критерії оцінювання шкідливості, небезпечності, важкості і напруженості праці.
29. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт і порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.
30. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови ЗОЗ.
31. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні.
32. Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЗОЗ.
33. Основний зміст постанови Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві»
34. Визначення нещасних випадків, пов'язаних і не пов'язаних з трудовими обов'язками (з виробництвом).
35. Визначення гострого і хронічного професійного захворювання (отруєння) та основні причини їх виникнення.
36. Визначення аварії, категорії аварій.
37. Порядок розслідування нещасних випадків, які сталися під час виконання трудових (посадових) обов'язків працівника.
38. Порядок розслідування нещасних випадків, які не пов'язані з виконанням трудових обов'язків.
39. Склад і завдання комісії, що розслідує нещасний випадок, пов'язаний та не пов'язаний з

трудовими обов’язками.

40. Види і зміст документів, які складає комісія з розслідування нещасних випадків, пов’язаних і не пов’язаних з трудовими обов’язками.
41. Поняття про спеціальне розслідування нещасних випадків.
42. Державні органи, які займаються розслідуванням нещасних випадків.
43. Встановлення зв’язку захворювання з умовами праці та діагнозом «професійне захворювання».
44. Розслідування аварій на підприємстві (в установі).

13. Перелік практичних навичок чи вмінь

1. Визначення видів природних і техногенних небезпек та оцінювання рівня ризику для життя і здоров’я людини.
2. Розпізнавання ознак виникнення природних і техногенних надзвичайних ситуацій.
3. Визначення алгоритму дій у разі виникнення природних і техногенних небезпек.
4. Вибір безпечних способів поведінки та засобів захисту під час надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру.
5. Визначення видів соціально-політичних небезпек та їхніх можливих наслідків.
6. Визначення алгоритму дій під час воєнного стану, обстрілів, повітряної тривоги та інших загроз воєнного характеру.
7. Вибір безпечного місця перебування та визначення порядку евакуації в умовах воєнних загроз.
8. Застосування правил особистої безпеки під час виявлення вибухонебезпечних і підозрілих предметів.
9. Визначення основних законодавчих і нормативно-правових вимог з охорони праці медичних працівників.
10. Визначення прав та обов’язків працівників і роботодавців у сфері охорони праці.
11. Аналіз організації охорони праці в закладах охорони здоров’я.
12. Визначення основних небезпечних і шкідливих виробничих факторів у діяльності медичного персоналу.
13. Аналіз результатів оцінювання факторів виробничого середовища за картою умов праці медичного працівника.
14. Визначення класу умов праці за показниками виробничого середовища та трудового процесу.
15. Оцінювання гігієнічних умов праці на конкретному робочому місці медичного працівника.
16. Визначення відповідності умов праці гігієнічним нормативам і вимогам безпеки.
17. Виявлення потенційних професійних ризиків для здоров’я медичних працівників та визначення заходів щодо їх зниження.
18. Визначення порядку дій у разі нещасного випадку на виробництві.
19. Опанування алгоритму повідомлення, документування та розслідування нещасних випадків на виробництві.
20. Визначення обставин і причин виникнення нещасних випадків та розроблення профілактичних заходів.
21. Визначення основних вимог виробничої безпеки під час виконання професійних обов’язків медичного працівника.
22. Вибір безпечних методів і прийомів виконання медичних маніпуляцій та роботи з медичним обладнанням.
23. Визначення способів запобігання професійним ризикам, травматизму та професійним захворюванням медичних працівників.
24. Застосування засобів індивідуального захисту відповідно до характеру професійних небезпек.
25. Визначення заходів профілактики виробничих травм, професійного інфікування та інших негативних наслідків впливу виробничих факторів у закладах охорони здоров’я.

14. Рекомендована література, інформаційні ресурси

1. Охорона праці в медичній галузі: підручник / О.П. Яворовський, І.В. Сергета, Ю.О.Паустовський, В.І. Зенкіна та ін. — Навчальний підручник, що висвітлює загальні та спеціальні питання охорони праці саме в медичній сфері, із практичними рекомендаціями щодо умов праці медичного персоналу.
2. Практична охорона праці в медичній галузі / О.П. Яворовський, Ю.О. Паустовський, В.І.Зенкіна, І.В. Сергета та ін. — Практичний посібник із прикладами оцінювання ризиків, гігієнічних вимог, норм безпеки на робочих місцях у медичних установах.
3. Т. Є. Стиценко, Г. В. Пронюк, Н. М. Сердюк, І. І. Хондак — *Безпека життєдіяльності* (2018)
4. Навчальний посібник з теоретичними й практичними засадами тематики безпеки життєдіяльності та охорони праці. ISBN 978-966-659-246-3
5. Г. З. Леськів, М. Р. Верескля — *Безпека життєдіяльності та охорона праці* (2018) Навчальний посібник, що розкриває комплекс тем щодо безпеки умов праці, надзвичайних ситуацій, пожежної безпеки тощо. Львів: ЛьвДУВС, 2018
6. В.Г. Грибан, А. Є. Фоменко, Д. Г. Казначеєв — *Безпека життєдіяльності та охорона праці* (2022) Підручник сучасного видання із широким охопленням нормативно-правових аспектів, гігієни праці, системи управління безпекою. ISBN 978-617-8032-91-3